

PANNINGEN, DINSDAG 22 JULI 2014

Gluren bij de burens ... Panningen
Aanvang: 19.00 uur in de O-L-V-van-Zeven-Smartenkerk
Kerkstraat 5, 5981 CD Panningen
Parkeersuggestie: Huybenplein, 5981 BH Panningen

Panningen ligt aan de hoge westelijke rand van het lager gelegen komvormige brongebied van de Kwistbeek. Het heeft zijn naam waarschijnlijk aan die vorm te danken. Tegenover datzelfde gebied aan de oostelijke hoge rand ligt Helden-dorp.

Panningen en Helden groeiden na het jaar 1000 wat het aantal inwoners betreft aardig gelijk op. Door een historisch toeval werd de eerste kerk in Helden gebouwd. Daardoor ontwikkelde de kern Helden zich tijdens de periode van de heerlijkheid Helden tot bestuurlijk centrum van de twee dorpen en hun omgeving.

In 1644 bouwde men met geld van een erfenis een devotiekapel vlak bij het dorpscentrum van Panningen. De kapel werd een trekpleister voor bedevaartgangers; een van de grootste in het toenmalige Pruisisch Overkwartier van Gelre. Enkele kunstschaten van de kerk herinneren daar nog aan. In de volksmond werd en wordt Panningen *Kepèl* genoemd.

Na 1800 kreeg de gemeente Helden burgemeesters. Zij woonden evenals de gemeenteontvanger voornamelijk in Panningen en zorgden ervoor dat de secretarie in Panningen gevestigd was. In 1830 splitste het bisdom de parochie Helden en ontstond de zelfstandige parochie Panningen. De Heren Lazaristen vestigden zich in 1903 met een priesteropleiding in Panningen en bouwden een prachtige kapel aan hun klooster. In 1938 werden door de gemeente alle diensten in het voor de PTT te groot geworden gebouw aan de markt ondergebracht. Na de Tweede Wereldoorlog gingen de ontwikkelingen voor Panningen snel en groeide het uit tot het centrum voor commerciële

en niet-commerciële diensten, voor onderwijs en industrie. De rondgang door Panningen, voornamelijk de Kerkstraat, zal op de gebruikelijke wijze plaatsvinden. De vertellers staan voor u klaar bij de kerk, het huis ernaast, het zusterklooster, het kerkhof, de kapel van de paters Lazaristen, het groot seminarie van de Lazaristen, het huis van de voormalige gemeenteontvanger en de pastorie.
Meer info: www.moennik.nl en www.museumpeelenmaas.nl

EISDEN, DINSDAG 5 AUGUSTUS 2014

Gluren bij de burens ... Eisden (B)
Aanvang: 19.00 uur in de St. Barbarakerk
Kastanjelaan 26, B-3630 Eisden
Parkeersuggestie: nabij de kerk is er een zeer ruime parking

Eisden (B) was vroeger bezit van de abdis van Thorn. Maar hieraan zijn geen herinneringen bewaard gebleven. We bezoeken ook niet de oude dorpskern en evenmin de mijnverzakkingen. De wandelafstand is te groot.

Ons bezoek betreft het nieuwe Eisden, de Tuinwijk, gebouwd voor het personeel van de gewezen steenkoolmijn Limburg Maas. Op 2 augustus 1901 werden in het nabijgelegen As door André Dumont commercieel interessante steenkolenlagen ontdekt en vlak voor de Eerste Wereldoorlog verscheen ver buiten het dorp Eisden, aan de overkant van de Zuid-Willemsvaart, in het heide- en bosgebied de steenkoolmijn van Eisden, toen Charbonnage Limbourg-Meuse genoemd, die in 1923 begon te produceren. Sindsdien werden ten westen van de oorspronkelijke kom een groot aantal tuinwijken (cités) aangelegd. De bevolking vertienvoudigde door immigratie, onder meer van Oost-Europese mijnwerkers. De mijn werd in 1987 gesloten. De terreinen van de steenkoolmijn werden sindsdien geherstructureerd. Een aantal voormalige mijngebouwen werd gerestaureerd en

deze kregen een nieuwe bestemming, onder meer ten behoeve van recreatie en commercie. Nu ligt in Eisden het belangrijkste commerciële centrum van het Limburgse Maasland. Op het vroegere mijnterrein, omgedoopt tot *Leisure Valley*, is in 2001 het *outlet-center Maasmechelen Village* verzezen. In 2013 werd de eerste fase van de *Hoofdpoot naar het Nationaal Park Hoge Kempen* gerealiseerd in de vorm van een klein bezoekerscentrum. In de opvolgende jaren zal deze Hoofdpoot verder worden uitgebouwd in het kader van project Terhills. Onze wandeling laat ons kennismaken met markante gebouwen en het toppunt is zeker het Museum van de Mijnwerkerswoning. Het museum is een tweewoonst met een volledig ingerichte mijnwerkerswoning uit 1925. Het is een pareltje.

Voor de deelnemers aan "Gluren in ... Dorplein (Budel)" enkele jaren geleden zal het opzet van de Tuinwijk bekend voorkomen. Gelijk qua opzet maar anders in de uitwerking. Ook zal het achteraf duidelijk zijn dat de Vlaamse overheid het Mijnverleden goed bewaard heeft. Er heeft geen kaalslag plaatsgehad. Hierdoor kon Eisden vorig jaar het decor zijn voor de opname van de bekroonde film "Marina" over het leven van de zanger Rocco Granata.

Foto: Archief Wies en Léon Janssen Heel

HEEL, DINSDAG 19 AUGUSTUS 2014

Gluren bij de burens ... Heel
Aanvang: 19.00 uur in de St. Stephanuskerk
Mgr. Savelbergweg 79, 6097 AE Heel
Parkeersuggestie: nabij de kerk is een parkeerplaats aan de Mgr. Savelbergweg

Na 2008 staat "Gluren bij de burens" in Heel weer op het programma. Het wordt een rondgang door Heel of *Catualium*, waarbij DE ZORG voor de MEDEMENS met een beperking op de agenda staat. Mevrouw Jenny Buijks-Schmitz, lid van de Raad van Bestuur van de Stichting Daelzicht, zal o.a. ingaan op de overwegingen dat veranderende inzichten bij de ondersteuning van en hulp aan mensen met een handicap OOK veranderingen in de gebouwen vereist. Dat geldt in Heel voor Huize Sint-Anna, thans Koraalgroep en Huize Sint-Joseph, tegenwoordig Daelzicht. Immense gebouwen met grote slaapzalen, refters en recreatieruimten zijn overgegaan naar bewoning en zorg in kleinere leefgroepen. Beeldbepalende gebouwen zijn niet meer exploitabel en vereisen aanpassing, ook in de vorm van nieuwbouw. Bovendien staan de ter beschikking zijnde gelden voor ZORG onder druk. Vanavond zullen de gasten een ommegang maken door Heel en kunnen zij zien hoe de ontwikkelingen in de ZORG daar vorm krijgen. Bezocht wordt het hoofdgebouw, we gaan langs de kapel en de arbeidsruimte van de Stichting Daelzicht. De "nieuwe wijk" wordt bekeken, waarbij aandacht voor de archeologische opgravingen vanaf 2008-2011 ter plaatse. Ook "De Huif" en de informatie over het aanstaande "belevenispark" staan op de rol. Bovendien wordt aandacht besteed aan de situatie waarin zich het vroegere "Huize Sint-Anna" bevindt.

Na deze rondgang kunt u rustig of ontdaan op een van de terrassen van het "oude *Catualium*" nagenieten en napraten over wat u vanavond hebt gehoord en gezien. Met "De Heere van Heel", "De Tram" en "Oppe Linj" hopen we op prachtig weer en kunnen we voldaan en met succes de 10de editie van "Gluren bij de burens" afsluiten. Tot ziens in Heel.

TIENDE EDITIE

CULTUURHISTORISCHE ZOMER 2014

Organisatie:
De Aldenborgh, Kring Weert van
het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
en de Geschied- en Heemkundige Kring "Het Land van Thorn"

LUIK, DONDERDAG 19 JUNI 2014

Gluren bij de burens ... Luik (B)
Aanvang: 13.30 uur in St.-Jacobuskerk - Einde: 16.00 uur
Place Saint Jacques 13, B-4000 Luik
Parkeersuggestie: diverse betalende parkeergarages

TIEN JAAR CULTUURHISTORISCHE ZOMERPROGRAMMA'S!
Wat begon met een avondwandeling in Molenbeersel is uitgegroeid tot een jaarlijks terugkerend programma!

Om deze mijlpaal te vieren starten we de jubileumeditie buiten onze regio, maar wel in een historisch belangrijke plaats voor onze contereien: de St.-Jacobuskerk van Luik. Al was het maar omdat daar de 'weduwnaar-franciscaan-graaf-Weertenaar' Jacob van Horne door zijn eigen zoon, prins-bisschop Johan van Horne, tot priester werd gewijd. De huidige kerk, gebouwd van 1514 tot 1534 is een prachtig staaltje flamboyante gotische architectuur. Door de glas-in-loodramen uit de 16de eeuw (waaronder afbeeldingen van de Van Horne's), de koorstoelen uit de 14de eeuw en een uitgebreid meubilair is dit een van de wonderen van België.

Kerkhistoricus drs. Guus Janssen zal een korte historische inleiding houden. Daarna bezoeken we enkele belangrijke plaatsen in Luik, zoals de kathedraal, de schatkamer. Bekende deskundigen zullen op verschillende plaatsen de relatie Luik met onze streken duiden.

In 2014 viert de Sacramentsprocessie een jubileum. Het is namelijk exact 750 jaar geleden dat paus Urbanus IV de Sacramentsdag instelde als officiële feestdag op de 10de dag na Pinksteren. Deze paus was afkomstig uit Luik, vanwaar hij het gebruik meenam en invoerde in de hele kerk in 1264. Het is dan ook niet gek dat uitgerekend in die stad dit jubileum groots gevierd zal worden.

Omstreeks 20.30 uur zal die avond de Sacramentsprocessie in Luik trekken van de St.-Maartensbasiliek naar de St.-Pauluskathedraal. Een delegatie van het Limburgs Schutterswezen zal hieraan deelnemen.

KAULILLE, DINSDAG 24 JUNI 2014

Dinsdag 24 juni 2014
Gluren bij de burens ... Kaulille (B)
Aanvang: 19.00 uur in Cultureel centrum De Kroon
Nevenplein 1, B-3950 Kaulille
Parkeersuggestie: parkeerplaats Nevenplein

Kaulille is een kerkdorp van Bocholt. Het ligt een tiental kilometer zuidelijk van Weert op de weg naar Hechtel. Eeuwenlang werd het dorp aangedaan door handelaars die vanuit het binnenland hun vrachten vervoerden naar het toenmalige Brabant en de haven van Antwerpen. Het Keizershof was een herberg waar de vrachtovervoerders terecht konden voor de verzorging van hun paarden en waar ze zelf een bed vonden. Namen als de Kloterstraat herinneren aan dat verleden. Na de val van Antwerpen (17 augustus 1585) moesten ze op zoek naar een andere kostwinning. Zo ontstond de teutenhandel. In de volgende eeuwen trokken ambulante handelaars tot ver in Holland, Duitsland en het zuiden van Denemarken. Ze verkochten klaverzaad, textiel, koperwaren en huisraad en ze waren ook actief als dierenlubbers. Ieder jaar na de campagne keerden de teutencompagnieën terug naar hun dorp, in dit geval Kaulille. Tijdens de Europese oorlogen in de 16de en 17de eeuw werd Kaulille geteisterd door rondtrekkende huurlingenbendes. De "huyslieden" of leden van de schutterij zorgden voor een minimum aan bescherming. Maar de streek verpauperde en in de 18de eeuw doken bendes als de Bokkenrijders op. Gedreven door armoede en miserie, traden die wreed en meedogenloos op. Het einde van de Bokkenrijders in de Loonse Kempen is begonnen in Kaulille. Een fout gelopen geldophaling leidde tot het oprollen van de bende van Nolleke van Geleen. Een verschrikkelijke golf van executies was het vervolg.

Op het einde van de 19de eeuw besloot Cooppal, een buskruitfabriek uit Wette- ren, om zich in de afgelegen Kempen te vestigen. Het bedrijf kocht goedkope gronden aan langs het kanaal Bocholt-Herentals en nam voor het productieproces geschoolde arbeiders en technici in dienst. Daardoor werd de eeuwenoude rust in het dorp totaal doorbroken. Vreemde mensen kwamen naar Kaulille en dat leidde tot spanningen binnen de gemeenschap. De kleine boeren vonden werk in de fabriek, die welvaart bracht, zodat de spanningen geleidelijk aan verdwenen. De "poeierfabriek" bleef belangrijk tot aan het ongelukkige einde in 1991. De fabriek ging dicht na een onfris avontuur met een superkanon voor de Iraakse dictator Saddam Hussein. Vermoedelijk speelde de Israëlische Mossad een beslissende rol in dit verhaal. Intussen hebben enkele andere bedrijven zich in Kaulille gevestigd, waaronder brouwerij Martens, ze bouwden een volledig nieuwe brouwerij. Aan de Tweede Wereldoorlog hielden we naast nare herinneringen ook een vliegveld over. Ten westen van het dorp legden de geallieerden een vliegveld aan op het grondgebied van Peer. De landelijke rust wordt nu al decennialang regelmatig verstoord door overvliegende jets. Maar de Kaulillenen kijken daar al lang niet meer van op. Wij nemen jullie graag mee op een tocht vol verhalen en wetenswaardigheden over ons dorp. Van harte welkom in Kaulille.

De kruutmolen op het Nevenplein herinnert aan de vroegere "poeierfabriek" Cooppal

Het Keizershof te Kaulille

MAARHEEZE, DINSDAG 8 JULI 2014

Gluren bij de burens ... Maarheeze
Aanvang: 19.00 uur in de St.-Gertrudiskerk
Kerkstraat 22, 6026 RV MAARHEEZE
Parkeersuggestie: De Smeltkroes, Kijkakkers 1, Maarheeze
Zaal De Smeltkroes is het eindpunt van de avond,
aangegeven met borden vanaf de afrit van de A2.
Van daar is het ca. 10 min. wandelen naar het beginpunt:
de St.-Gertrudiskerk.

Aan het feit dat een deel van Maarheeze – het goed Hugten – in 1223 aan de Munsterabdij in Roermond werd geschonken hebben we uit dat jaar de eerste vermelding van kerk en dorp ('capelle in Marnesen') te danken. Maarheeze (Mares) was onderdeel van de heerlijkheid, later Baronie van Cranendonck. Kerkelijk vormden Maarheeze en Soerendonck nog één parochie onder het patronaat van de H. Gertrudis van Nijvel. Het kleine landbouwdorp Maarheeze lag aan de rand van het Hertogdom Brabant, nabij de grens met Gelre en het Prinsbisdom Luik. Het dorp had in de Late Middeleeuwen dan ook erg te lijden onder de Gelderse oorlogen. In het Weerter Gemeentearchief werd enkele jaren geleden een vrijgeleide van de Gelderse veldheer Maarten van Rossum voor het 'kerspell Maris' uit 1543 ontdekt. Volgens een verklaring van de lokale bestuurders lag Maarheeze "op de passagen van Breda naer Cuelen oft Aken, van den Bossche naer Maestricht, Ruereponde, van Cuelen naer Antwerpen". Deze ligging bracht enig leven in de brouwerij en zorgde voor uitspanningen langs de weg, waarvan 'Hof van Holland' met zijn achttiende-eeuwse topgevel een relict is. In die tijd kende het dorp een redelijke teutenhandel, waarvan enige gebouwen mogelijk een getuigenis zijn. In de twintigste eeuw zou de spoorlijn Eindhoven-Weert met een station Maar-

Maarheeze Hof van Holland

heeze (1913-1938) voor verdere ontsluiting zorgen. De verplaatsing van de rijksweg dwars door het dorp kort vóór de oorlog, in 1970 ongelijkvloers gemaakt, zou Maarheeze echter in twee delen splitsen. Na de Tweede Wereldoorlog was het gemeentebestuur actief om de eenzijdige oriëntatie op de landbouw te doorbreken. Er werden (via een burgemeester op de Jaarbeurs!) industriële bedrijven naar Maarheeze gehaald zoals Philips en lichtmastenfabriek Nolte. De lokale firma Winters, teruggaand op een brouwerij uit 1797, bouwde toen haar bekende frisdrankenfabriek langs de snelweg. In de jaren na 1970 groeide het dorp explosief tot de ruim 5.200 inwoners die het vandaag telt. Gelukkig is er nog voldoende te zien en te vertellen over vroeger. Maarheeze heet u welkom!

WEERT, ZONDAG 20 JULI 2014

"Bal Champêtre"
Aanvang: 15.00 uur in de café Dennenoord
Voorhoeveweg 2, 6006 SV Weert

Wat vorig jaar werd opgezet als een eenmalige herdenking van het roemruchte Bal Champêtre (openluchtbal) in het dennenbosje naast café Dennenoord aan de IJzeren Man krijgt een vervolg. Meer dan 1.000 bezoekers wisten toen de weg naar de lommerijke omgeving te vinden. De roep om een herhaling was na afloop groot. Vandaar dit jaar weer een Bal Champêtre met opnieuw de beroemde band The Blue Commets en zanger Lei Houben. Het belooft weer een nostalgische middag te worden. Bij mooi weer buiten, bij slecht weer binnen.